

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Pienpanimoliitto esittää kunnioittaen seuraavaa.

Pienpanimoliitto on koko toimintansa ajan pyrkinyt edistämään pienpanimoalan yleisiä toimintaedellytyksiä toimien hyvässä yhteistyössä kuluttajajärjestöjen, ministeriöiden ja muiden alan toimijoiden kanssa.

Pienpanimoliiton viimeaikaisena tavoitteena on ollut suoramyyntioikeuden saamisen lisäksi alkoholiverolain 9 §:n sisällön saattaminen vastaamaan pienpanimotoiminnan tarpeita ja kuluttajien etuja.

Pienpanimo-oluilla on merkittävä asema kulutuksen ohjaamisessa humalahakuisuudesta kohtuukäyttöön. Pienpanimoiden positiivinen maine on myös saanut yhä useamman kaupan ryhmän aukaisemaan jakeluketjunsä pienpanimoiden oluille. Pienpanimot ovat heterogeeninen ryhmä, jossa osa on panimoita, joilla ei ole tarkoitusta pakata oluitaan mittavissa määrin vähittäismyyntiin. Nämä panimot ovat selkeitä artesaanipanimoita, joissa työ tehdään pääosin lihasvoimalla ja rakkaudesta monivivahteisiin oluisiin. Pienpanimoissa on myös yrityksiä, jotka pyrkivät voimakkaaseen kasvuun, työllistävyyteen ja tulevaisuudessa myös kansainvälistymiseen. Vähittäiskauppamyynni antaa pienpanimoille mahdollisuuden kasvuun, mutta asettaa myös valtavat paineet riittävän tuotantokapasiteetin hankkimiseksi. Pelko kasvusta mietityttää useampaakin pienpanimoa, sillä investointien suhde tuotantomääriin on hyvin pitkään väärä, mutta toiminnan kannalta välttämätön. Halukkuutta voimakkaaseen kasvuun löytyy, mutta koska kyseessä on erittäin investointipainotteinen teollisuuden ala, on riittävä riskinotto kyky vielä toistaiseksi puuttunut. Nykyisen käytännön mukaisesti pienpanimoalennuksen päättymien ja saadun veroalennuksen takaisinmaksuvelvoite vuosituoannon ylittäessä 10 miljoonaa litraa patoaa kasvuhaltu tehokkaasti.

Euroopan Unionin jäsenmailla on vapaus itsenäisesti myöntää pienpanimoille veroalennusta 50 % aina 20 miljoonaan litraan asti. Suomessa käytössä oleva veroalennuksen kokonaismäärä on euromääräisesti vain 19 % direktiivin sallimasta kokonaismäärästä. Pienpanimoliiton mukaan veroalennusoikeus tulisi käyttää laajemmin hyödyksi myös Suomessa. Suomen valtiolla on omissa käsissään mahdollisuus edistää työllistävää ja investointihalukasta elintarviketeollisuuden alaa, jonka kasvu heijastuu useisiin muihin toimialoihin. Kyseessä on teollisuuden haara, josta tällä hetkellä lähes 80 % on ulkomaisomistuksessa olevien suuryritysten hallussa. Pienpanimoilla on kaikki mahdollisuudet merkittävään kasvuun, mutta sen vauhdittaminen ilman valtion verotuksellisia tukitoimia on mahdotonta.

Ehdotetut verorajamuutokset

Kansainvälinen kehitys ja lukuisissa Euroopan maissa käytössä oleva pienpanimoalennus on johtanut paikallisten ja kansallisten panimoiden määrän ja markkinaosuuksien kasvuun sekä merkittävään kuluttajahyötyyn, joka realisoituu rikkaana erikoisolutien kirjona. Saman ilmiön voidaan nähdä voimistuvan myös Suomessa. Merkittävän panimotoiminnan aloituskynnys on kuitenkin korkea johtuen alkutaipaleen suurista toimintakuluista sekä mittavista investoinneista. Pienimpien panimoiden kasvuhaltuutta edistääkseen ja panimotoiminnan aloitusta suunnittelevia tahoja aktivoidakseen Pienpanimoliitto on esittänyt, että pienpanimoalennuksen suurin veroalennus 50 % myönnettäisiin nykyisen 200 000 litran sijaan 500 000 litraan asti. Pienpanimoliitto on erittäin tyytyväinen, että ministeriö on esityksessään kyseisen muutoksen kannalla.

Suomen noudattama pienpanimoalennuksen yläraja 10 miljoonaa litraa on osoittautunut selväksi esteeksi kasvavien pienpanimoiden toiminnan kehittämiselle kotimaassa ja vientimarkkinoilla. Pääomavaltainen pienpanimoala tarvitsee direktiivin suomia tukitoimia pystyäkseen investoimaan ja kasvamaan volyymiltaan riittävään kokoluokkaan. Pelkkien osto- ja logistiikkavolyymien aiheuttama skaalaetu on huomattava suurten eduksi. Myös pienuudesta johtuva kyvyttömyys riittäviin teknologiainvestointeihin ja siitä johtuva työvoimavaltaisuus ovat omiaan rasittamaan pienpanimotoimintaa. Pienpanimoiden veronalennus toimii tavoitteensa mukaisesti ja pienentää kustannuseroa verrattuna suuriin panimoihin. Euroopan Yhteisön direktiivin mukaan pienpanimoksi voidaan määritellä taloudellisesti ja oikeudellisesti toisesta panimosta riippumaton panimo, jonka vuotuinen tuotantomäärä on alle 20 miljoonaa litraa. Pienpanimoliitto on esittänyt, että Suomessa pienpanimon määritelmä yhtenäistettäisiin Eurooppalaisen käytännön kanssa 20 miljoonaan litraan ja veroalennus raja nostettaisiin 15 miljoonaan litraan.

Ministeriö on kuitenkin päättänyt esittämään ylärajan nostamista 15 miljoonaan litraan ja veroalennusrajan säilyttämistä nykyisessä 10 miljoonassa litrassa.

Pienpanimoliiton näkemyksen mukaan liiton esittämä veroalennuksen yläpäähän kohdistuva muutos olisi edelleen perusteltua. Pienpanimoliitto kuitenkin pitää kannatettavana ministeriön esitystä ja uskoo sen tuovan lisää toimeliaisuutta alalle, sillä kasvun kannalta on äärimmäisen tärkeää, että nykyinen 10 miljoonan raja pystytään ylittämään ilman veroseuraamuksia. Annetulla esityksellä ei myöskään ole kilpailullisesti negatiivisia vaikutuksia, sillä veroalennuksen ylärajaa ei nosteta nykyisestä tasosta.

Lisenssivalmistus

Esityksessä ehdotetaan, että pienpanimon riippumattomuuden edellytyksiä tarkennetaan direktiivin edellyttämällä tavalla. Pienpanimon tulisi toimia tiloissa jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, eikä panimo saisi harjoittaa lisenssivalmistusta. Yleisen määritelmän mukaan lisenssivalmistus on immateriaalioikeuden alaisen omaisuuden käyttöön oikeuttava sopimus, jossa lisenssin antaja antaa lisenssin saajalle vapaan tai rajatun oikeuden esimerkiksi tavaramerkin hyödyntämiseen kaupallisesti omassa liiketoiminnassaan. Tällöin lisenssin saaja on velvollinen maksamaan lisenssin antajalle korvauksen tavaramerkin käyttöoikeudesta. Lisenssivalmistus eroaa oleellisesti sopimusvalmistuksesta. Pienpanimoliiton näkemyksen mukaan lisenssivalmistuksen rajoittamisella on alkujaan haluttu estää suurpanimon mahdollisuus valmistuttaa lisenssillä omaa tuotemerkkiään pienpanimolla ja saada näin omalle tuotemerkilleen veroetu.

Pienpanimoliitto toivoo, että ministeriö tarkentaa tulkintansa lisenssivalmistuksesta. Tarkennuksesta tulisi selvittää ministeriön näkemys lisenssi- ja sopimusvalmistuksen erosta sekä minkälainen ja minkälaisen tahojen välinen lisenssivalmistus on kiellettyä tai sallittua. Esimerkiksi, voiko pienpanimo valmistaa ja myydä olutta jonka tavaramerkkioikeudet kuuluvat taholle, jolle maksetaan tavaramerkin käytöstä myyntiperusteinen rojalti, vaikka taho ei olisi toinen panimo, eikä liittyisi mitenkään juomateollisuuteen?

Valmistusyhteistyö

Ministeriön antamassa esityksessä jatketaan erittäin hyvää olemassa olevaa käytäntöä, jossa pienten panimoiden välistä yhteistyötä edesautetaan, mikäli niiden yhteenlaskettu vuosituotanto jää alle veroalennuksen ylärajan. Esityksessä on määritelty yhteistyön edellytykset seuraavasti: *Jos kaksi tai useampi 1 momentissa tarkoitettu panimo harjoittaa keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että niiden välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Tuotannolliseksi ja toiminnalliseksi yhteistyöksi katsotaan oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinta sekä oluen pakkaaminen, markkinointi ja jakelu. Tätä momenttia sovellettaessa edellytyksenä kuitenkin on, että panimoiden kalenterivuoden aikana tuottaman oluen yhteismäärä on enintään 15 000 000 litraa.*

Pienpanimoliiton näkemyksen mukaan edellä oleviin pienpanimoiden välisiin yhteistyömahdollisuuksiin tulisi lisätä myös oluen valmistaminen. Valmistaminen on mahdollisesti jätetty pois, koska direktiivissä sanotaan, että *kahta tai useampaa pienpanimoa, jotka toimivat yhteistyössä ja joiden yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 200 000 hehtolitraa, voidaan kuitenkin kohdella verotuksessa yhtenä pienenä riippumattomana panimona.* Ministeriön näkemyksen mukaan pienpanimoiden valmistusyhteistyö on kielletty, jotta niitä ei tarvitsisi kohdella verotuksellisesti yhtenä panimona.

Pienpanimoliitto pyytää huomioimaan direktiivin sanamuodon, että yhteistyötä tekeviä pienpanimoita voidaan kohdella yhtenä riippumattomana panimona. Direktiivissä ei sanota, että yhteistyötä tekeviä pienpanimoita on pako kohdella verotuksellisesti yhtenä riippumattomana panimona. Tulkinnanvapaus jää siis jäsenvaltioille. On selvää, että lain tarkoitus ei ole mahdollistaa millekään taholle veroalennuksen alaista panimotoimintaa ilman omaa fyysistä tuotantolaitosta. Tämä edellytys täyttyy kuitenkin jo automaattisesti, sillä valmistus- varastointi- ja tukkumyyntiluvan saamisen edellytyksenä on yhtiön omat viranomaisen tarkistamat tilat. Mikäli näitä lupia ei ole, kyseessä ei ole panimo, eikä taho ole oikeutettu valmisteverosta myönnettävään pienpanimoalennukseen.

Valmistusyhteistyön sallimisella Pienpanimoliitto toivoo helpotusta pienten panimoiden välisten yhteistyöoluiden valmistukseen ja mahdollisuutta auttaa toisia pienpanimoita mahdollisten tuotantokapeikkojen yli. Tällä hetkellä valmistusyhteistyö on mahdollista, mikäli kaksi pienpanimoa solmii keskenään vuokrasopimuksen. Vuokrasopimuksessa toinen osapuoli vuokraa toiselta osapuolelta tuotantolaitteet ja -henkilökunnan valmistuksen ajaksi. Tässä käytännössä vuokrasopimuksen sanamuoto pitää olla juuri oikea, jotta kummankaan panimon veroalennusoikeus ei vaarannu. Tämän käytännön helpottamiseksi ja riskien eliminomiseksi Pienpanimoliitto toivoo valmistusyhteistyön lisäämistä yhdeksi sallituksi pienpanimoiden väliseksi yhteistyömuodoksi.

Tuotantosidonnaisuus

Lain valmistelussa ei lopulta ehditty ottamaan kantaa Pienpanimoliiton ehdotukseen tuotantosidonnaisuuden muuttamisesta luovutussidonnaisuuteen. Pienpanimoliitto kuitenkin toivoo, että tähän ongelmaan voidaan palata myöhemmin, nyt lausunnolla olevan lain tultua voimaan.

Pienpanimoliitto kannattaa valmisteverolain 9§:n muuttamista ministeriön esityksen mukaiseksi, edellä mainituin korjauksin. Mahdolliset korjaukset ja niiden selvittäminen eivät kuitenkaan saa vaarantaa nyt annetun esityksen voimaantuloa 1.1.2015 alkaen. Uuden lain voimaantulo takautuvasti vuoden alusta on äärimmäisen tärkeää kaikille Suomen pienpanimoille.

Pienpanimoliiton hallituksen puolesta

Mika Heikkinen
Pienpanimoliiton puheenjohtaja